Pobrane z czasopisma Wschód Europy **http://journals.umcs.pl/we**
Data: 21/11/2026 22:55:21

DOI:10.17951/we.2016.2.2.205. | Wschód Europy • Восток Европы • East of Europe vol 2, 2 / 2016

Witalij Makar
Czerniowiecki Uniwersytet Narodowy im. Jurija Fed'kowycza, Ukraina

Współpraca Czerniowieckiego Uniwersytetu Narodowego im. Jurija Fed'kowycza z Uniwersytetem Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie w zakresie wspólnego kształcenia studentów

Wprowadzenie

Uniwersytet w Czerniowcach jest jedną z pięciu najstarszych uczelni dzisiejszej Ukrainy – powstał za czasów austriackich ponad 140 lat temu. Przed I wojną światową został uznany za ważny ośrodek oświatowy i naukowy na wschodnich rubieżach Imperium Habsburgów. W czasach międzywojennych pozostał uczelnią rumuńską, a od roku 1940 – radziecką (z przerwą w okresie wojennym), formalnie z ukraińskim językiem wykładowym (faktycznie na wielu wydziałach wykłady prowadzono po rosyjsku). Dopiero po upadku ZSRR i powstaniu niepodległego państwa Uniwersytet Czerniowiecki stał się rzeczywiście uczelnią ukraińską.

W okresie austriackim i rumuńskim Uniwersytet posiadał stosunkowo rozbudowany system kontaktów z uczelniami europejskimi i pozaeuropejskimi, m.in. w zakresie prawa, ekonomii i innych dyscyplin naukowych. Pierwszą umowę o współpracy z zagraniczną uczelnią po II wojnie światowej zawarł z kanadyjskim University of Saskatchewan w 1977 roku. Uwarunkowania międzynarodowe zmusiły władze radzieckie do zrobienia ryzykownego dla niej kroku wydania zgody, na czym niewątpliwie skorzystał Uniwersytet.

Burzliwy rozwój aktywności międzynarodowej uczelni przypada na okres odzyskania przez Ukrainę niepodległości. Współcześnie współpraca międzynarodowa Uniwersytetu nie wywołuje zdziwienia, gdyż obejmuje ponad 130 uczelni z całego świata[1].

[1] *Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. Імена славних сучасників*, Київ: Новий друк, 2005, с. 14–35.

Pobrane z czasopisma Wschód Europy **http://journals.umcs.pl/we**
Data: 21/11/2026 22:55:21

Nawiązanie pierwszych kontaktów zagranicznych

Początki współpracy były o wiele skromniejsze. Jednak już od zarania niepodległości Ukrainy badacze Uniwersytetu Czerniowieckiego – historycy, filolodzy i inni, zdając sobie sprawę z potrzeby kształcenia fachowców i rozwoju nauki, co nie jest możliwe bez kontaktów ze światem zewnętrznym, zajęli się poszukiwaniem możliwości ich nawiązania z uczelniami Polski, Rumunii i innych państw[2].

Jedna z takich prób zakończyła się podpisaniem Umowy o współpracy z UMCS jeszcze u schyłku 1991 roku, jednak nie weszła ona w życie, a jedynie świadczyła o dobrych intencjach stron. Nawiązanie współpracy dydaktyczno-naukowej z polskimi uczelniami, jak widać z perspektywy czasu, stworzyło podstawy dla Uniwersytetu Czerniowieckiego w zakresie uzyskania korzyści ze współpracy międzynarodowej[3].

Kontakty z UMCS w ostatniej dekadzie ubiegłego stulecia oraz w pierwszych latach XXI wieku przybierały na sile w wyniku wymiany personalnej i współpracy badaczy w ramach odbywających się konferencji naukowych w Czerniowcach, Lublinie, Łucku, Rzeszowie oraz innych miastach. Sporadyczne kontakty pozwoliły na zainicjowanie rozmów na temat podpisania ramowej umowy o współpracy, co nastąpiło 4 czerwca 2012 roku. W tym dniu rektorzy obu Uczelni – ze strony Uniwersytetu Czerniowieckiego prof. dr. hab. Stepan Melnyczuk, a ze strony UMCS prof. dr. hab. Andrzej Dąbrowski – podpisali „Porozumienie o współpracy" na okres 10 lat z możliwością jego przedłużenia[4]. Porozumienie objęło podstawowe kierunki dydaktyczno-naukowej działalności obu uczelni, a mianowicie:

- wymiana pracowników naukowo-dydaktycznych,
- studenckie programy wymiany,
- wspólne projekty badawcze, w tym konferencje, spotkania, seminaria,
- wymiana informacji i publikacji naukowych,
- wspólne uczestniczenie w programach badawczych itp.[5]

Wspólne kształcenie studentów na studiach II stopnia

Podpisanie ramowego dokumentu współpracy stworzyło możliwości pogłębiania wzajemnych relacji akademickich. Jednym z aspektów pogłębiania współpracy była kwestia wspólnego kształcenia magistrów. Właśnie jako dodatek do wyżej wymienionego Porozumienia z 27 listopada 2015 roku podpisano „Porozumienie o wspólnym kształceniu studentów", którego celem jest ustalenie oraz określenie zasad wspólnego kształcenia magistrów w obydwu uczelniach na Wydziale Historii, Politologii i Stosunków

[2] *Ibidem*.
[3] Archiwum rodziny Makarów.
[4] „Porozumienie o współpracy pomiędzy UMCS a CzNU z dnia 4 czerwca 2012 r." – kopia w posiadaniu autora.
[5] *Ibidem*.

Pobrane z czasopisma Wschód Europy **http://journals.umcs.pl/we**
Data: 21/11/2026 22:55:21

Międzynarodowych CzNU i Wydziale Politologii UMCS, na kierunkach stosunki międzynarodowe i politologia oraz ustalenie zasad wydawania dyplomów[6].

Według Porozumienia uzyskanie dyplomów ukończenia studiów wyższych ma odbywać się przy zachowaniu wszystkich obowiązujących na Ukrainie i w Polsce przepisów prawnych na podstawie odpowiednich regulaminów studiów obowiązujących w CzNU i UMCS. Przewidziano również, iż w przypadku podpisania umowy międzyrządowej o wzajemnym uznawaniu dyplomów będą stosowane także odpowiednie jej zapisy. Podjęte przez studentów studia w ramach wspólnego kształcenia na warunkach określonych w zawartym Porozumieniu kończą się uzyskaniem na obu uczelniach tytułu zawodowego magistra.

Warunkiem kształcenia w ramach Porozumienia jest:

1. Po pierwsze, stwierdzenie równoważności efektów kształcenia w obu partnerskich jednostkach dydaktycznych w ramach programów kształcenia oraz planów nauczania, w szczególności przez określenie, które efekty kształcenia oraz przedmioty (moduły kształcenia) zostaną uznane, a jakie wymagają uzupełnienia.
2. Po drugie, ustalenie warunków odbywania kształcenia, w szczególności określenie warunków akumulacji i przenoszenia osiągnięć, stosowanej skali ocen oraz sposobu ich przeliczania na skalę kraju będącego stroną porozumienia.
3. Po trzecie, zebranie wymaganych dokumentów określonych przez każdą z umawiających się stron[7].

Przed zawarciem niniejszego Porozumienia ustalono zasady wzajemnego uznawania osiągnięć uzyskanych w trakcie studiów w uczelni macierzystej. W szczególności w formie pisemnej sporządzono wykaz dokumentów wymaganych od studentów kierowanych przez uczelnię macierzystą oraz Protokół równoważności w jednobrzmiących egzemplarzach, przygotowany w językach ukraińskim i polskim, które stanowią integralną część zawartego Porozumienia[8].

Protokół równoważności, przewidziany Porozumieniem, zawiera jednocześnie plan i program studiów w ramach wspólnego kształcenia określonego tymże Porozumieniem. W szczególności zawiera on opis procesu kształcenia prowadzącego do uzyskania zakładanych efektów, zdefiniowanych dla określonego programu kształcenia, wraz z przypisanymi do poszczególnych przedmiotów (modułów kształcenia) tego procesu punktami ECTS, w tym praktyk oraz innych zajęć, które studenci odbywają i są zobowiązani zaliczyć w okresie studiów jako zajęcia obowiązkowe lub fakultatywne z podziałem na semestry, wraz z przypisanymi punktami ECTS, formą prowadzenia zajęć wchodzących w skład przedmiotu (modułu kształcenia), ich wymiarem (liczbą

[6] „Porozumienie UMCS a CzNU o wspólnym kształceniu studentów z dnia 27 listopada 2015 r." – kopia w posiadaniu autora.

[7] *Ibidem*.

[8] Protokół równoważności programów studiów zawarty pomiędzy Wydziałem Politologii UMCS w Lublinie a Wydziałem Historii, Politologii i Stosunków Międzynarodowych CzNU im. Jurija Fed'kowycza z 27 listopada 2015 r. – kopia w posiadaniu autora.

Pobrane z czasopisma Wschód Europy **http://journals.umcs.pl/we**
Data: 21/11/2026 22:55:21

godzin) oraz sposobem weryfikacji zakładanych efektów kształcenia osiąganych przez studentów (formą zaliczenia).

Na podstawie Protokołu równoważności studentom odbywającym kształcenie zgodnie z podpisanym Porozumieniem uznawane są efekty kształcenia uzyskane w trakcie studiów na uczelni macierzystej. W zależności od przebiegu wcześniejszej nauki ustala się indywidualny plan studiów określający rodzaje zajęć oraz warunki ich zaliczenia.

Porozumieniem określono warunki wydania dyplomów magisterskich na obu uczelniach:

- na Wydziale Historii, Politologii i Stosunków Międzynarodowych CzNU: odbycie kształcenia w ramach podpisanego Porozumienia w obu uczelniach, zaliczenie wszystkich przedmiotów przewidzianych w planie studiów, uzgodnienie i zatwierdzenie tematów prac dyplomowych i ich promotorów, uzyskanie określonych w programie kształcenia efektów kształcenia i wymaganej liczby punktów ECTS (90 lub 120), odbycie przewidzianych w programie kształcenia praktyk, a także złożenie pracy dyplomowej oraz egzaminu dyplomowego w CzNU,
- na Wydziale Politologii UMCS: odbycie kształcenia w wymiarze co najmniej dwóch semestrów przez studentów kształcących się w ramach podpisanego Porozumienia w obu uczelniach, zaliczenie wszystkich przedmiotów przewidzianych w planie studiów, uzgodnienie i zatwierdzenie tematów prac dyplomowych i ich promotorów, uzyskanie określonych w programie kształcenia efektów kształcenia i wymaganej liczby punktów ECTS (120), odbycie przewidzianych w programie kształcenia praktyk, a także złożenie pracy dyplomowej oraz egzaminu dyplomowego w UMCS.

Studenci realizujący studia na podstawie Porozumienia przygotowują i bronią prace dyplomowe w obu uczelniach. Temat pracy dyplomowej i wybór promotora powinien być ustalony nie później niż w ciągu miesiąca od dnia rozpoczęcia kształcenia na uczelni partnerskiej. Wybór tematu oraz promotora na uczelni macierzystej studenta następuje na podstawie zasad w niej obowiązujących. Językiem kształcenia i pracy dyplomowej będzie język, w którym prowadzone jest kształcenie na określonym kierunku studiów na uczelni przyjmującej. Złożenie pracy dyplomowej oraz jej obrona ma się odbywać na podstawie zasad obowiązujących na uczelni przyjmującej. Za porozumieniem stron na recenzentów prac dyplomowych oraz na członków komisji egzaminacyjnych mogą być powoływani pracownicy naukowi obu uniwersytetów.

Po spełnieniu warunków wynikających z realizacji Porozumienia, a także po złożeniu końcowego egzaminu na uczelni partnerskiej studenci odbywający kształcenie w ramach Porozumienia otrzymują dyplom ukończenia studiów i suplement do dyplomu w każdej uczelni.

Według Porozumienia tematy prac dyplomowych oraz wykorzystanie osiągniętych wyników podlegają ochronie praw autorskich oraz postanowieniom Ukrainy i Polski, przy czym UMCS przysługuje pierwszeństwo w opublikowaniu pracy dyplomowej studenta. Jeżeli UMCS nie opublikuje pracy dyplomowej w ciągu sześciu miesięcy od jej

Pobrane z czasopisma Wschód Europy **http://journals.umcs.pl/we**
Data: 21/11/2026 22:55:21

obrony, student, który ją przygotował, może ją opublikować we własnym zakresie, chyba że jest ona częścią utworu zbiorowego.

Strony przeprowadzają nabór na studia realizowane w ramach Porozumienia z uwzględnieniem osiągnięć studentów i znajomości języka, w którym podejmowane są studia na uczelni przyjmującej. Równocześnie studenci chcący realizować studia w ramach Porozumienia powinni posiadać dyplom ukończenia studiów I stopnia z wynikiem co najmniej dobrym oraz wykazać znajomość języka, w którym realizowane są studia na poziomie B-1. W przypadku niedostatecznej znajomości wymaganego języka student nie będzie mógł kontynuować kształcenia na uczelni partnerskiej i zostanie zobowiązany do powrotu do swojego kraju na własny koszt. Nabór studentów do programu przeprowadzają odpowiednio Wydział Historii, Politologii i Stosunków Międzynarodowych CzNU oraz Wydział Politologii UMCS.

Studenci odbywający kształcenie w ramach Porozumienia korzystają z tych samych praw i obowiązków jak inni studenci uczelni zgodnie z obowiązującymi przepisami, w szczególności mają prawo posiadać ważną legitymację studencką danej uczelni w trakcie trwania nauki. Także studenci zostają immatrykulowani zgodnie z regulaminem studiów danej uczelni.

Brak postępów w nauce w ramach kształcenia objętego Porozumieniem może stanowić podstawę do wszczęcia procedury skreślenia z listy studentów objętych kształceniem w ramach Porozumienia. O fakcie skreślenia z listy studentów strony zobowiązują się powiadamiać niezwłocznie, przesyłając kopię decyzji władz uczelni wraz z pismem przewodnim.

W przypadku uzyskania przez studenta urlopu od zajęć strony są zobowiązane powiadomić się wzajemnie. O warunkach dalszej kontynuacji podwójnego dyplomowania studentów urlopowanych mają obowiązek poinformowania w formie pisemnej, zaakceptowanej przez władze każdej uczelni oraz koordynatorów Porozumienia.

Po zakończeniu kształcenia w ramach Porozumienia każda ze Stron jest zobowiązana wydać studentowi potwierdzony przez władze uczelniane wykaz zaliczonych przedmiotów wraz z ocenami i punktami ECTS w rozbiciu na semestry w języku urzędowym obowiązującym na danej uczelni oraz w języku angielskim.

Porozumienie przewiduje, iż studenci będą mogli studiować odpłatnie lub nieodpłatnie na zasadach obowiązujących na uczelni partnerskiej, bez świadczeń stypendialnych. Zgodnie z Porozumieniem koszty dojazdów do uczelni, również koszty utrzymania (wyżywienie i zakwaterowanie), koszty ubezpieczenia, a także inne wydatki związane z kształceniem, w szczególności za wydanie dokumentów dotyczących przebiegu studiów – legitymacji, dyplomu ukończenia studiów oraz jego odpisów w tłumaczeniu na język obcy – studenci pokrywają indywidualnie. Uczelnie partnerskie zobowiązują się dołożyć wszelkich starań do pomocy w uzyskaniu wizy oraz zakwaterować studentów w domach studenckich.

Zgodnie z Porozumieniem studenci odbywający kształcenie na uczelni partnerskiej mają obowiązki posiadania ubezpieczenia zdrowotnego. W wypadku studentów podejmujących kształcenie w UMCS kandydaci są zobowiązani:

Pobrane z czasopisma Wschód Europy **http://journals.umcs.pl/we**
Data: 21/11/2026 22:55:21

- posiadać wizę lub kartę pobytu, lub inny dokument uprawniający do pobytu na terytorium Polski,
- wykazać się dobrym stanem zdrowia, udokumentowanym zaświadczeniem lekarskim, stwierdzającym brak przeciwwskazań do podjęcia kształcenia na obranym kierunku i formie kształcenia,
- posiadać polisę ubezpieczeniową na wypadek choroby lub następstw nieszczęśliwych wypadków na okres kształcenia w Polsce, albo Europejską Kartę Ubezpieczenia Zdrowotnego, lub przystąpić do ubezpieczenia w Narodowym Funduszu Zdrowia niezwłocznie po rozpoczęciu kształcenia.

Studenci podejmujący kształcenie na Wydziale Historii, Politologii i Stosunków Międzynarodowych CzNU są zobowiązani do spełnienia niezbędnych wymogów formalnych związanych z procedurą przyjęcia na studia w CzNU zgodnie z ustawodawstwem Ukrainy.

Podsumowanie

Powyżej scharakteryzowana współpraca obydwu Wydziałów w zakresie kształcenia magistrów wystartowała w bieżącym roku akademickim. Na razie polska strona przyjęła dwóch studentów na kierunek stosunki międzynarodowe. Kształcą się już drugi semestr na Wydziale Politologii UMCS. To ważny krok, zwłaszcza dla strony ukraińskiej. Porozumienie umożliwi zdobywanie doświadczeń oraz wymianę naukową w kształceniu specjalistów.